

BİR İLETİŞİM ARACI OLARAK POSTA SANATI (MAIL ART)

Kevser AKTAŞ KURUÇAY
Atatürk Üniversitesi, Türkiye
kevser.aktas@atauni.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0002-9882-9516>

Atıf	Aktaş-Kuruçay, K. (2022). Bir İletişim Aracı Olarak Posta Sanatı (Mail Art). The Turkish Online Journal of Design Art and Communication, 12 (3), 764-780.
------	---

ÖZ

Son yıllarda ülkemizde gittikçe popülerleşen posta sanatı hareketi, posta sanatının serüveni, nostaljik yapısı ve çıkış felsefesi ile, dikkatleri üzerine çekmeyi başarmıştır. Posta sanatı istendik bir şekilde el ve yer değiştiren hayatın içinden ve hayattan kesitler sunan, çoğu zaman belirlenen tema üzerinden tasarımlarının sağlandığı mektup postalarıdır. Bu mektup postaları posta örgütünün izlerini taşıyan, güzergâhta aldığı darbeler ve lekelerle, hatta bazen hiç tanınmayan örgüt mensubu dağıtım personellerinin el yazısı eklemeleriyle ancak alıcının eline ulaştığında tamamlanan sanat nesnesidir. Posta servisi aracılığı ile dilenen yere ve kişiye yollanan bu sanat hareketi galerilerde sergilenen sanat eserlerinden farklı olarak belirli bir zümreye ve kesime hitap eden sanat anlayışının karşısına bir duvar gibi durarak sanatı halka hatta sanatçı kimliği olmayan kişilere kadar indirgemıştır. Posta sanatını tam olarak kavrayabilmek için işin sadece sanatsal boyutunu değerlendirmek yetersizdir. Posta sanatını bir sanat hareketi olarak değerlendirmeden evvel, iletişim aracı olarak değerlendirmek gerekir. Ayrıca, iletişim süreci temel öğeleri irdelenmelidir. Çünkü iletişim kanalında ortaya çıkan bazı standartlar ve kurallar bu sanat hareketinin özgürlüğünü kısıtlamakta ve ona yön vermektedir. Sanat hareketinin dolaşımı süresince, Evrensel Posta Birliği teşkilatının bir üyesi olan Türkiye’de yerel ve uluslararası nitelikte posta kuralları uygulanmaktadır. Bu araştırmada posta sanatının ülkemizdeki iletişim süreçleri nelerdir? Sorusuna cevap aranmış, posta sanatının iletişimsel süreçleri yöresellik sebebi ile yerel literatür taraması veri sonuçlarına göre yorumlanmıştır. Posta hizmetleri programında yıllarca ders vermiş Öğr. Gör. Kevser AKTAŞ KURUÇAY’ın, posta sanatı nesnelere üzerinden sektörde yaşadığı sorunları ve örnekleriyle sınırlandırılmıştır. Bu çalışma posta sanatının önemini ve PTT’nin posta sanatı için gerekliliğini ve gereksinimlerini ortaya çıkarmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Posta sanatı, Mail Art, İletişim, PTT.*

THE ART OF POSTAL AS A MEANS OF COMMUNICATION (MAIL ART)

ABSTRACT

In recent years, increasingly popular postal art movement in our country has managed to attract attention with its adventure, nostalgia and philosophy. Postal art is an artwork that offers excerpts from life. It often carries the traces of the postal organization; with all the damage and stains it receives on the route before been reached to the recipient’s hands. Sometimes even with the handwriting additions of officers who will never be recognized. Postal art as an art movement which can be sent to desired recipient and location demonstrate a resistance against whom supporting the idea of that art is only for certain groups. Moreover, it publicizes the art by actually letting regular people who does not have artistic identities produce art. In order to fully comprehend the art of mail, evaluating only the artistic dimension of the work is insufficient. Moreover, before considering postal art as an art movement it is necessary to consider it as a way of communication. In communication with the art of mail, the basic elements of the

communication process should be examined. Because some of the standards and rules that arise in the communication channel restrict and guide the freedom of this art movement. During the circulation of this art movement, local and international postal rules are applied in Turkey, which is a member of the Universal Postal Union organization. What are the communication processes of postal art in our country? In this research, answer to that question was sought and the communicative processes of the postal art were interpreted according to the local literature due to topicality. The study is restricted by the experience (problems and examples) of Öğr. Gör. Kevser AKTAŞ KURUÇAY who is lecturing for many years in postal services program. This study reveals the importance of postal art and the requirements of PTT for the art of mail.

Keywords: *Postal Art, Mail Art, Communication, PTT.*

GİRİŞ

Kimileri mektup yazmanın tarihin tozlu sayfalarına hapsediğini düşünmektedir. Pek yanıldıklarını söylemek mümkün değildir. Teknoloji ile değişen iletişim kanalları zaman içerisinde en çok kullanılan mektubun dahi yerini almayı başarmıştır. Ancak bilinmelidir ki mektup hâlâ bazı insanlar için pek az gerçek heyecandan bir tanesidir.

Posta sanatı ise bu heyecana heyecan katan muazzam bir sanat hareketidir. Nostaljik bir seçenek gibi görünse de ülkemizde icra eden ve bilen azınlık varlığını sürdürmektedir. Ancak ülkemizdeki kaynaklarda posta sanatının sadece bir sanat hareketi olarak yer alması, sanatı tek yönüyle değerlendirmekten öteye geçmemektedir.

Posta sanatını tam olarak kavrayabilmek için işin sadece sanatsal boyutunu değerlendirmek verimsiz yargılara neden olmaktadır. Posta sanatını bir sanat hareketi olarak değerlendirmeden evvel, iletişim aracı olarak değerlendirmek gerekir. Sanatın iletişim süreci temel öğeleri irdelenmelidir. Çünkü iletişim kanalında ortaya çıkan bazı standartlar ve kurallar bu sanata yön vermektedir.

Bu çalışmada posta sanatının iletişim süreçlerinin olumlu ve olumsuz yanlarını görebilmekteyiz. Literatür taraması sonuçlarından yola çıkarak bir iletişim aracı olarak posta sanatının önemi ve posta servisi koşullarının gerekliliği hakkında çıkarımlarda bulunmaktadır.

Araştırmanın Problemi

Ülkemizdeki posta sanatının iletişim süreçleri nelerdir?

Araştırmanın Amacı ve Yöntemi

Bu araştırmanın genel amacı posta sanatının ülkemizdeki iletişim süreçleri nelerdir? Sorusuna cevap aramaktır. Posta sanatının iletişimsel süreçleri literatür taraması veri sonuçlarına göre yorumlanmıştır. Bu çalışma posta sanatının önemini ve PTT'nin gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır. Literatür taraması yapılarak veriler analiz edilmiştir.

Araştırmanın Önemi

Bu çalışmada ülke bazında PTT olarak kaleme alınan kurum, filateli ve pulu tanımakta, üretmekte, arşivlemekte ve satmaktadır. Kısacası pul ve filateli kavramlarını hizmet kapsamına alan PTT, posta tekeli kendisinde olmasına rağmen posta sanat hareketini tanımamakta, sanatı tıpkı bir mektup postası gibi değerlendirmektedir.

PTT tekelinde bulunan mektup postası gönderileri, evrensel posta hizmetinin verilebilmesi için belirlenen standartlarından ötürü, posta sanatı çalışmalarının boyutsal özgürlüğünü, dolayısı ile kapsamını da ihlal edebilmektedir.

Bazen gönderilmek istenen sanat nesnesine PTT de kabul sırasında gişede pul yapıştırılmamakta, ücretlendirme makinesinden geliş güzel geçirilmektedir. Posta sanatına uygulanan ücretlendirme

işlemleri, zarfın arka yüzüne alınan notlar, bu tür olumsuz gelişmeler sanatın doğasında vardır, ancak sanat nesnesinin estetik tasarısını bozabilmektedir.

Bazı ülkeler posta sanatlarını yollanan adreslere teslim edemediklerinde, iade işlemi yapmamaktadır. Toplu imha edilen mektup postaları arasındaki posta sanatları, göndericiden habersiz yok olmaktadır. Tıpkı evrene gönderilen bir mesaj gibi nereye gittiğini bazen takip edemediğimiz posta sanatının, posta servisi içinde yaşadığı bu serüven, sanatçıları kaygıya düşürebilmektedir. Posta sanatının icra edilebilirliğine ve iletişimsel döngüsüne olumsuz yansımaktadır.

Bu araştırma;

Sanatçılar ve sanatseverler için mektup postasının tanınırlığını arttırmayı ve onlara bakmadıkları açığı göstererek onlara bakış açısı kazandırmayı hedeflemektedir. PTT'nin posta sanatını tanımmasının gerekliliğini saptamayı hedeflemektedir. Sonraki çalışmalara basamak olacak niteliktedir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma;

2022 Eğitim-Öğretim yılı bahar yarıyılında elde edilen, yerel literatür taraması sonucundaki verileri ve Öğr. Gör. Kevser AKTAŞ KURUÇAY'ın, posta sanatı nesnelere üzerinden sektörde yaşadığı sorunları ve örnekleriyle sınırlıdır.

Kısaltmalar

UPU: Dünya Posta Birliği

PTT: Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi

Posta Servisi: PTT

Evrensel Posta Hizmet Sağlayıcısı: PTT

Kuramsal Çerçeve

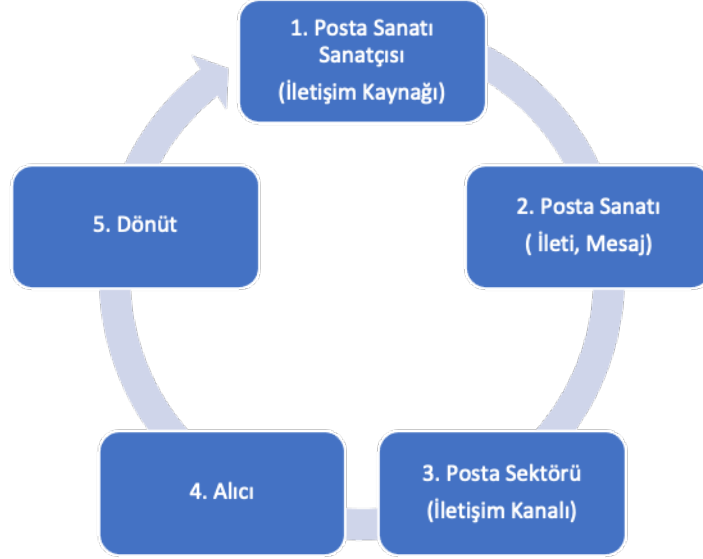
Duygu, düşünce veya bilgilerin bir iletişim kanalıyla başkalarına aktarılması, iletişimin dillere dolanan tanımlarındandır. İletişim çok şeydir ve en başta bir gereksinimdir. Yaşamı anlamlı kılma halidir. İnsan bireysel bir bedenden toplumsal bir bedene iletişim ile bürünmektedir. “İnsanın yaşadığı evreni algılamasıyla kendini adapte edecek bilgileri edinmesi iletişim kanalıyla gerçekleşmektedir” (Tuna, 2012: s.3).

İletişimin tanımı kadar bu çalışmada bahsi geçen posta sanatında, iletişim sürecinin amacına uygun doğru gerçekleşmesi durumu oldukça önemlidir. “İletişim sürecinin amacına uygun kusursuz oluşumu, yaratıcı olarak tasarlanması bir ihtisas alanıdır” (Uçar,2014: 16-17).

Yerel literatürde posta sanatı, sadece sanat yönü ile değerlendirilmektedir. Oysaki bu hareket, evvelinde bir iletişim aracı olarak değerlendirilmelidir. Sanat ile iletişimin güçlü bağları vardır. Sanat iletişimle yayılır. Sanattan anlayan birey sayısı iletişim vasıtası ile artar. Geniş kitlelere erişebilen sanat iletişim ile gelişir ve çoğalarak varlığını sürdürmeye devam eder. Yani sanatın doğasında iletişim vardır. “Sanatın hızla ilerlemesini ve sürdürülebilirliğini sağlamak için kişisel ve toplumsal motivasyonun tazelenmesi oldukça önemlidir” (Ören,2015: s.224). Bu tazelenme iletişim ile mümkün hale gelmektedir. Posta sanatı hem yazılı hemde görsel iletişim aracıdır. “Soyut ve sözel düşüncelerin imge ve sembollerle somutlaşarak yazı ve görseller ile ifade edilmesi, düşüncelerin tasfiyesine neden olmakta ve sadece düşünceleri değil art alanda bulunan çok özel fikirleri ve inançları da karşdakine aktarmaktadır” (Batu ve Yanık,2021: s.727). “Bir millet sanattan ve sanatkârdan mahrumsa tam bir hayata malik olamaz. Böyle bir millet bir ayağı topal, bir kolu çolak, sakat ve alil bir kimse gibidir. Sanatsız kalan bir milletin hayat damarlarından biri kopmuş olur.” Atatürk'ün bu veciz sözü, iletişimle yayılıp toplumsallaşan sanatın toplum için gerekliliğinin en güzel ifade biçimlerinden biridir.

Yazılı ve görsel iletişim, çok fazla türü kapsamaktadır. Posta sanatı bu türlerden birdir.Yaygın ve geleneksel bir tür olan mektupla benzer özellikler gösterir. Yaratı süreci ve sancısı aynıdır.

Duygularımızı düşüncelerimizi, fikrimizi bakış açımızı varsa mesajımızı içerir ancak düz yazı olma niteliği posta sanatında değişir. “Yüzyıllar öncesinde ressamlar yazdıkları mektuplarda sözcüklerin gücü yetersiz kaldığında mektuba resim ekleyerek göndermeyi hem görsel hem söz olarak ifade ettikleri duyguları etkili bir şekilde kullanmışlardır” (Arda,2020: s.1). Sanatla birleşen duygu güçlenir yazı ile dillenir görselle usun dışına taşar. Bu çalışmada iletişim aracı olarak anlaşılandırılan posta sanatının, iletişim süreci temel öğeleri aşağıdaki gibi ele alınmıştır.

Şekil1. Posta sanatı iletişim süreçleri

Kaynak: Öğr. Gör. Kevser AKTAŞ KURUÇAY (2022).

Bu hususta iletişim kaynağı; posta sanatı sanatçısıdır. İleti, mesaj; posta sanatının ta kendisidir. İletişim kanalı; posta sanatına adını veren posta sektörüdür (Günümüzde internet üzerinden gönderimde sağlanmaktadır). Alıcı; posta sanatı yollanan kişi ve kişiler veya tüzel kişi ve kişilerdir. Dönüt; Posta sanatının iletilmesi bilgisidir. Katılım belgesidir. Posta sanatının sergilenmesidir ya da kaynağa alıcıdan gelen posta sanatıdır.

Posta sanatı sanatçısı (iletişim kaynağı)

Posta sanatı hareketi Fluxus sanat hareketinden yola çıkarak ivme kazanmıştır. Dolayısı ile Fluxus sanat hareketi günümüze kadar uzanan bir başarıya imza atmıştır. Fluxus sanat hareketinin, sanatın değerini/değersizliğini ele alması, sanatçıların yanı sıra birçok kişi tarafından sorgulanmıştır.

Fluxus sanatçıları, sanat eseri üretimine klasik bir bakış açısıyla yaklaşmaktan imtina etmiştir. Bu durum Fluxus sanatçılarının sanat eseri üretmedikleri anlamına gelmemektedir. Fakat savundukları şey eser üretmekten daha çok, toplumun tinsel yönüne, sorunlarına destek olmaktır.

Fluxus hareketinin öncüsü George Maciunas, Fluxus’un oluşumunda aktif rol oynayan sanatçıları eserlerini oluştururken eserde kimlik oluşturmamayı, grup çalışmasını ön plana çıkarmayı eşsiz eserleri üretmekten imtina etmeyi amaç edinmişlerdir.

Dünya (Batı dünyası) ilerledikçe, yaşamın bütünlüğünü yitirdiği, kentsel sorunların çığa dönüştüğü, insanın doğayla ve kendi ile bağlarını bir daha kurmayacak bir biçimde kopardığı yolundaki kuşklar ve görüşler artmaya başlamıştır. Fluxus sanatçıları merkezine bu tarz sorunları alarak, sanat eserlerinde paha biçilemeyen uç fiyat uygulamalarına karşı gelmişlerdir. Sanatçıyı herkesleştiren, sanat eserinin biriciklik çıkarmasına yeni bir yol açan Fluxus hareketinin düşünsel yönünün ta kendisidir.

Joseph Beuys'un da söylediği gibi "Herkes sanatçıdır." Bu da şu demektir: Her insanda gizil olarak sanat yapma olanağı vardır. İlla estetize edilmiş bir sunuş varoluş değildir. Sanatı sadece eleştirmenler, sanatseverler ve profesyoneller anlamamalıdır.

Fluxus sanatı insanın kendini tanıması ve bu yolla hayatını şekillendirmesidir. Bu bakış açısıyla sanatçının eseri bir bakıma sanatçının kendisidir. Sanatçının ölümüyle birlikte tamamlanmış olan hayatıdır.

Posta Sanatı da Fluxus ihtiva alanına girdiğinden sanat dünyasına karşı bir duruş sergilemektedir. "Posta sanatı maddiyata dayandırılan sanatın parodisi olarak çalışır" (Dunkin-Hubby,2016: s.35-54). Bu güçlü parodi potansiyelinin dünyayı sarabileceği bir sistem olduğunu ilk anlayanlar Fluxus sanatçılarıdır. Posta Sanatı açıktır ve her yere gidebilmektedir. Direkt olarak sanatçı tarafından oluşturulması ve gönderilmesi ucuzdur. Posta kanalının kullanılıyor olması halka açık olmanın yanı sıra posta tekelinde, gizliliğin de garantisini oluşturmaktadır.

Kuzey Amerika'da New York İletişim Okulu kurulmuştur. "Gayritabii olan bu akademi herkese açık ve uluslararası yapıdadır. Belirlenmiş özel bir isme ve sabit üyelere sahip olmamıştır. Ray Johnson öncülüğünde akademi aktifleşmeye başlamıştır" (Friedman,1995: s.3-16). Ray Johnson posta ağını kullanarak bir sanat iletişimi ağı oluşturmuştur. Oluşturduğu bu ağ nedeniyle posta sanatına önyak olan posta sanatının babası olarak kabul edilmektedir. Ayrıca bu ağ ile ülkede en çok tanınan sanatçı olmasına rağmen, tanınmayan sanatçı olarak da değerlendirilmiştir. New York İletişim Okulu kurallarına göre sergiler, standart prensiplere göre yürütülmektedir. Bu şekilde herkes bir sanat sergisini duyurabilmekte, organize edebilmekte ve bir tema üzerinde yoğunlaşabilmektedir. "Fakat teslim edilen her iş sergilenmelidir ve her katılımcıya, bu ister basit bir kontrol listesi olsun ister adres listesi, katalog ya da broşür ile birlikte tüm serginin bir kaydı ulaşmak zorundadır" (Phillpot,1995: s.25-34).

Sonuç olarak posta sanatı sanatçıları, yalnızca sanat içerisinde varlığını sürdürme gelmiş sanatçılardan oluşmamaktadır. Sanat belirli kesim ve zümreye hitap etmemektedir. Bu hareket sanat çemberinin dışında kalan insanların da sanata iştirakini sağlamaktadır. Herkesin katılmasının mümkün olduğu posta sanatı, iletişim, heyecan, yaratıcılık, eğlence, iş birliği, dışavurum gibi kavramları ihtiva eder (Güneş,2014: s.30), yani nostaljik olarak adlandırabileceğimiz duygularımızı.

Posta sanatı (mail art)

Posta sanatının çıkış noktası belirsizdir. Çoğunluk fikre göre çıkış noktası Fluxus sanat hareketi olarak kabul edilmiştir. Fluxus'u anlamak için Dadaizm'e değinmek gerekmektedir.

Dadaizm, sanat yapmak için belli bir üslubu ya da tekniği savunmamaktadır. "Dünyayı saçma sapan bir savaşa sürükleyen insan aklının gerçekte ne kadar akılsız olduğunu gözler önüne sermek ve aklın tükenmişliğini ifade etmek adına rasyonel aklın karşısına, denetimsiz bir akıl-dışı'na öncelik veren dadacılar, kendi absürt eylemlerinde aklın tükenmişliğini yansıtmak istemişlerdir" (Antmen,2013: s.123-124). Fluxus'un temellerinin dayandırıldığı Dadaizm Birinci Dünya Savaşı ile beraber eş zamanlı yayılmaya devam etmiştir. Savaşın yol açtığı hasarları ve sanatsal kırgınlıkları açığa vurmuştur. Şaşırtıcı, ilginç, acayip üslubu ve sanatsal protestoyu birleştirmesi ile farklı yollarla yaşamaya devam etmiştir.

Fluxus sanat hareketi ise hayat döngüsünde, sanatın izole yapıda olamayacağından bahsetmektedir. Fluxus hareketine göre; su akar, zaman geçer, her şey değişir o halde sanat da akmalıdır, geçmelidir, değişmelidir. Fluxus hareketi sanatın solmuş, çürümüş, ölmüş kısımlarını budayarak yeniden canlandırıp coşturmak, başkaldırmaktır. "Fluxus insani ve maddi kaynakların sömürülmesine karşı durmak arzusuyla şekillenmiştir. Sanat nesnesinin işlevi olmayan, sanatçı için geçim kaynağı olsun diye alınıp satılan bir meta olmasına karşıdır. Fluxus anti profesyoneldir ve sanatın sanatçıların egosunu beslemek amacıyla yapılmasına karşıdır" (Antmen,2013: s.204). Galerilere sıkışmış belirli bir kesime

hitap eden klasik sanat anlayışının iplerini salmak ve hatta sanatı salıvermektir. “1963 yılında yayımlanan George Maciunas’ın manifestosunu yayınladığı ve söylemlerinde bulunduğu Fluxus (Akış) ortak bir üslup olmaktan çok, o akışa katılan sanatçıların taşıdığı ortak bir tavidir” (Antmen,2013: s.203). “Fluxus sanatçıları bu aykırı düşünceleri ile sanat kavramını tümünden yıkmayı başaramazlar ama bu bağlamda geleneksel sanattan uzaklaşıp daha felsefi bir yaklaşımı olan, bitmişlik yerine süreci ve anı önemseyen, günlük hayatı sanatın içine dâhil eden, artık malzemeleri sanatlarına yansıtabilen bir sanat akımı ortaya çıkarırlar” (Kuruçay,2019: s.24).

Fuxus hareketinin posta sanatındaki yankıları; kavramların ve sanatın istendik el değiştirmesi, doğrunun tek olmaması, kalıplara karşı kalıp olmaması gerekliliği, herkes sanatçıdır ve sanat herkes içindir, yani bu hareketin doğası ile ilişkilendirilebilir. Fluxus’un kelime anlamlarından biri olarak akış kavramı ile posta sanatı tanımlarındaki sanatın dolaşımı ilişkilendirilebilir.

“Posta sanatı, mektup geleneğinden dönüşerek günümüzde posta sanatı, mail art, correspondence art, arte postale gibi adlar ile anılan bu sanatsal faaliyet, yüzyıllardır süregelen mektuplaşma eyleminin yaratıcı bir dalıdır” (Genç,2019: s.150-161). “Posta sanatı, bir kültür, sanat faaliyeti ve serbest bir iletişim ortamı yaratmaktadır” (Çelik Uğuz,2011: s.443-447). “Posta Sanatı, görsel sanat eserlerinin posta yoluyla başka bir yere, başka insanlara ulaştırma düşüncesini içeren kültürel bir akımdır” (Kuruçay,2019: s.24). “Posta Sanatı ile özgün pratiklerin kamuya yansıtılması mümkün olmaktadır. Posta servिसinden yararlanarak, posta ile ilgili aparatlara yansıtılan ürün, haberleşme yoluyla başkalarına aktarılabilir” (Atalay ve Gürses,2016: s.623-637). Posta sanatı istendik bir şekilde el ve yer değiştiren hayatın içinden ve hayattan kesitler sunan, çoğu zaman belirlenen tema üzerinden tasarımlarının sağlandığı mektup postalarıdır. Bu mektup postaları posta örgütünün izlerini taşıyan, güzergâhta aldığı darbeler ve lekelerle, hatta bazen hiç tanınmayan örgüt mensubu dağıtım personellerinin el yazısı eklemeleriyle ancak alıcının eline ulaştığında tamamlanan sanat nesnesidir.

Bilinen ilk geleneksel posta ağı kurması sebebi ile Ray Jhonson, öncü posta sanatçısı olarak kabul edilir. Öncülüğünü ve kuruculuğunu üstlendiği New York İletişim Okulu’nda sanatın yayılmasında başlarda basit bir ağ yapısı ile kendi oluşturduğu çevrede ilerlerken günümüzde çok geniş kitlelere erişmeyi başarmıştır. “1960’lı yılların başından itibaren bilinçli olarak başlayan bu hareket, estetik anlayışın ürünü olan fikir ve objelerin değiş tokuşunun yapılmasını amaçlamaktadır” (Çelik Uğuz,2011: s.444).

1960’lı yıllardan günümüze yaklaştığımızda teknolojik gelişmelerin hayatımızdaki her alanda etkilerini görmemiz mümkündür. Mektup geçmişin en güçlü ve en çok tercih edilen iletişim aracı iken bugün yerini kısa mesajlar ve elektronik postalar almıştır. Tıpkı mektuplar gibi posta sanatı tahtından inmeden boyut değiştirmiş hem geleneksel hem de yeni geleneksel yöntemlerle alıcıları ile buluşmaya devam etmiştir. “Posta sanatı birçok farklı disiplin ve iletişim aracından faydalanırken geçmişte mektup olan objelerin yerini artık internet gönderileri almıştır” (Çelik Uğuz,2011: s.444). Ancak bu hayıflanma olarak algılanmamalıdır. Çünkü internet ortamında sanatın tanınırlığı ve sanatçı kitlesi artmıştır. Posta sanatı adına olumlu bir gelişme olarak değerlendirilebilir.

Posta sanatı yaratı nesnelere oldukça fazladır. Her şey malzeme olarak kullanılabilir ve her teknik posta sanatı için uygundur. Aslında mektup postası ile gönderilebilecek küçük objeler bile posta sanatına dönüşebilir.

Güneş’e (2014, s.8) göre; el yapımı kartpostallar, bilgisayar baskısı, fotokopi, kolaj, resim, çizim ya da çeşitli nesnelere posta sanatında kullanılabilir. Üretilen eserler satılık değildir ve gönderilen her eser elemeye tabi tutulmadan sergilenir. Geri gönderilmezler ancak katılımcılara fotoğraf veya sanatçı listesi gibi dokümanlar gönderilmelidir. New York İletişim Okulu’nda bu kuralların temeli atıldığı saptanmıştır. Posta sanatı projeleri bazen sanatçıların ufuklarını geliştirebilmektedir.

Resim 2' deki "Yumurta" temalı posta kartı çalışması zarflanarak gönderilmiştir. Bu posta projesinde yumurtayı bir şekil olarak ele alan posta mektupları oluşturularak, yumurtanın özgün değerler dizisini değiştirmek amacıyla ilk kez 2012 yılında düzenlenmiştir. Proje kapsamında Brezilya'dan İngiltere'ye, Macaristan üzerinden de dünyanın hemen her yerinden çocuklar tarafından büyüklere yazılan 164 mektup alınmıştır. Tüm bu şaheserler Paskalya zamanında Macaristan'ın farklı yerlerinde sergilenmiş ve ardından Macaristan'ın Budapeşte kentindeki Posta Müzesi'ne resmi bir devir teslim töreni gerçekleştirilerek teslimi sağlanmıştır. Bu müze, dünyanın en büyük pul koleksiyonuna sahiptir ve bu koleksiyon artık Mail Egg baş yapıtlarıyla da tamamlanmaktadır.

Posta sanatında her eser sergilenmektedir. Herhangi bir jüri komisyonu tarafından incelenmeye tabi tutulmamaktadır. Eserler günümüzde daha çok web sayfalarında sürekli sergilenmesinin yanı sıra geleneksel sergilerle de defalarca hayat bulmaktadır. Katılım ücreti alınmamaktadır. Herhangi bir teknik ve boyut sınırlaması yoktur. Sanatçılara katılım belgesi e katalog gibi veri çıktılarının iletimi sağlanmak zorundadır. Bu iletim genellikle eposta şeklinde olmaktadır. "Bu uygulama sayesinde günümüzdeki sanatın değerini belirleyen kamuya mal olma ve fiyat etiketine bağlılık, geleneği çöküntüye uğratmıştır" (Atalay ve Gürses,2016: s.623-637).

İletişim kanalı (posta hizmetleri)

Genel tanımıyla posta hizmetleri; bilginin, haberin, paranın, madde ya da eşyanın istendik el ve yer değiştirmesidir. Posta hizmetleri, kamu kuruluşu olan PTT ya da özel teşebbüs tarafından verilmektedir. Gönderiler kabul, ücretlendirme, ayırım sevk ve dağıtım gibi temel süreçlerden geçmek zorundadır. Bu durum ayrıca taahhüt edilen ve takip numarası ile izlenebilen bir sorumluluktur. Bu zorlu hizmet ağı kusursuz hizmet verebilmek adına ulusal ve uluslararası seviyede iş birliğini ve bu doğrultuda teşkilatlanmayı kaçınılmaz kılmaktadır.

Ülkemizde PTT dışında kargo, kurye ve dağıtım işletmecileri; motosikletli kurye şirketleri faaliyet göstermektedirler. Bunların yanı sıra taşeron olarak çalışan çok küçük ölçekli bazı firmaların da bu alanda hizmet verdikleri bilinmektedir. Bazı durumlarda bu hizmet tekel tarafından yürütülmektedir. Posta hizmetleri alanını devletin elinde tutma, satışı tek elden yönetme ve fiyata egemen olma durumu posta tekeli olarak açıklanabilir. Evrensel hizmet zorunluluğu ve posta gönderilerinin güvenliği kaygısı ile posta tekeli oluşturmuştur. 09/05/2013 tarihli ve 6475 sayılı Posta Hizmetleri Kanunu, Üçüncü bölüm, Posta Hizmetleri, Posta Tekeli başlıklı Madde 6 uyarınca; Aşağıdaki hizmetler evrensel posta hizmet yükümlüsünün tekelindedir:

- a) Temel ücret dikkate alınarak yurt içi ve dışı haberleşme niteliğindeki gönderilerin kabulü, ayırım, sevk ve dağıtım,
- b) Geleneksel ve sayısal ortamdaki tüm tebligatların kabulü, ayırım, sevk ve dağıtım,
- c) Ücretlendirmeye ilişkin pul, posta kartı ve il gün zarflarının üretimi, basımı ve dağıtım, PTT ye aittir.

2) Birinci fıkranın (a) bendine göre ücretlendirme esasları haberleşme niteliği taşıyan gönderilere ilişkindir. Ticari amaçlı üretilen küçük ölçekli çalışmaların (Reklam, broşür) eklenmesi ile ağırlığın aşılması veya değişik promosyon ve iskonto usulleri uygulanarak ücret limitinin dışına çıkılması posta tekelinin ihlali sayılır.

(3) Posta tekeli ihlal edenler, bu ihlal kapsamındaki gönderiler için, PTT tarafından belirlenen posta ücretinin on katı tutarındaki parayı ödence olarak ödemekle yükümlüdür. Ödence, PTT geliri olarak kaydedilir. Bu kapsamda tespit edilen gönderiler, PTT tarafından gecikmeksizin alıcısına sevk edilir.

Posta tekeli ihlali hakkındaki yaptırımlara ilişkin diğer mevzuat hükümleri saklıdır (URL-1).

Tekelin olduğu yerde rekabet olması durumu söz konusu değildir. Serbestleşme ve özelleştirme yıllardır konusula gelse de söz konusu tekel varlığını halen sürdürmektedir.

Özellikle PTT tekelinde olan haberleşme niteliğindeki tüm gönderiler ve ücretlendirmeye ilişkin pul, posta kartı ve ilk gün zarflarının üretimi, basımı ve dağıtımı, PTT'ye aittir. İfadeleri posta sanatının tekelinin de posta hizmet yükümlüsü yani PTT olduğunun kanıtıdır. Dolayısı ile PTT, ülkemiz için posta sanatının olmazsa olmazıdır. Posta sanatının devlet güvencesi ile evrensel boyuta geçmesinde, posta hizmet sağlayıcısının paydaşlarının önemi büyük ölçüdedir. PTT, 5584 Sayılı Posta Kanunu'nun 9. Maddesi'nin verdiği yetki uyarınca:

-Dünya Posta Birliği (UPU)),

-Uluslararası Paralı Posta Hizmetleri Komisyonu ve İşleri (ICPFSB),

-Avrupa Posta Bankaları ve Çek Merkezi Bilgisayar Şebekesi (EUROGIRO),

-Bölgesel İş birliği Modelleri ve Posta İş birliği Projesi (EUROMED),

-Posta ve Telekomünikasyon İdareleri Avrupa Konferansı (CEPT),

-Avrupa Posta Mevzuat Komitesi (CERP),

-Avrupa Kamu Posta İşletmecileri Birliği (POSTEUROP), gibi uluslararası kuruluşlarının daimî üyesidir (URL-2).

1874 yılında kurulan ve merkezi İsviçre'nin başkenti Bern'de bulunan kısa adı ile UPU (Union Postale Universelle) (Evrensel Posta Birliği), dünya çapındaki en eski ikinci uluslararası kuruluştur. Yeni üyeler kazanmak, üye ülkeler arasında haberleşmeyi geliştirmek, kültürel, sosyal ve ekonomik alanlardaki iş birliğinin en yüksek seviyede seyretmesini sağlamak amacıyla kurulmuştur. Postaya küresel gözle bakan bu kuruluş aralarında Türkiye'nin de bulunduğu 192 üyesi ile posta sektörü oyuncuları arasındaki iş birliği için birincil forumdur. Güncel ürün ve hizmetlerden oluşan gerçekten evrensel bir ağ sağlamaya yardımcı olur.

Bu şekilde kurum, danışmanlık, arabuluculuk ve irtibat rolünü yerine getirir ve gerektiğinde teknik yardım sağlar. Uluslararası posta alışverişi için kuralları belirler ve posta, paket ve finansal hizmet hacimlerinde büyümeyi teşvik etmek ve müşteriler için hizmet kalitesini iyileştirmek için önerilerde bulunur (URL-5).

Birleşmiş Milletler Teşkilatı'nın bir ihtisas organı olarak çalışan UPU ya üye tüm ülkeler belirlenen kurallara riayet etmek durumundadır. Belirlenen kurallar dışında ülkeler ayrıca yerel posta kurallarını da uygulamaktadır.

09/05/2013 tarihli ve 6475 sayılı Posta Hizmetleri Kanunu, Beşinci bölüm, Evrensel Posta Hizmeti Esasları, Madde 13 Evrensel Posta Hizmeti İlkeleri de aşağıda belirtilmiştir. Evrensel posta hizmetinin gerçekleştirilmesi amacıyla yapılan düzenlemelerde aşağıdaki ilkeler göz önüne alınır:

a) Posta hizmetinin etkin, verimli, kaliteli, süratli bir şekilde ve karşılanabilir bir ücretle ülkenin her yerinde sunulması,

b) Bakanlık tarafından istisna tutulan durumlar haricinde, herkesin evrensel posta hizmetlerinden yararlanmasının sağlanması ve posta hizmetinin haftada beş iş gününden az olmamak kaydıyla verilmesi,

- c) Posta hizmetine ilişkin uluslararası sözleşmelerde belirtilen boyutlarda ve ağırlığı iki kilografa kadar olan posta gönderileri ile yirmi kilografa kadar olan posta koli veya kargolarının kabulü, toplanması, işlenmesi, sevki, dağıtımı ve tesliminin sağlanması,
- ç) Kayıtlı ve değer konulmuş veya sigortalı gönderilere ilişkin hizmetlerin verilmesi,
- d) Posta gönderilerinin kaybı, çalınması veya hasarı hâlinde sorumluluk üstlenilmesi,
- e) Posta hizmetlerinin sunulmasında dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle herhangi bir ayırım yapılmaması,
- f) Genel ahlak ve sağlık kurallarına uyulması ve millî güvenlik ile kamu düzeni gereklerine ve acil durum ihtiyaçlarına öncelik verilmesi,
- g) Olağanüstü hâller haricinde hizmete ara verilmemesi ve hizmetin durdurulmaması,
- ğ) Sosyal desteğe ihtiyacı olanların evrensel posta hizmetinden yararlanabilmesine yönelik tedbirlerin alınması... (URL-1).

Bu durumda bir posta gönderisi önce gönderen ülkenin posta kurallarına sonra UPU kurallarına ve daha sonrada alıcı ülkenin posta kurallarıyla örtüşmelidir. Örtüşmeyen ve çakışan kurallarla karşı karşıya kalındığında posta kayıpları ve gecikmeleri meydana gelebilmektedir. Alıcı ülkeden beklenen iade bazen imha edilebilmektedir. Bu durum posta sanatının da imhası demektir. Bu yüzden sanatçılar alıcı ülke posta standartlarını bilmelidir. Ya da önceden bu riski göze almalıdır. Sanatın sadece galerilerde olmasına karşı olan ve sanat her yerde olabilir mantığı ile doğan posta sanatının bu durumda sonu gelmektedir. Sanatın imha hali çok fazla karşılaşılan bir durum değildir. Ancak ihtimal söz konusudur. Bu durumda postanın evrensel mektup postası standartlarına uygun hazırlanması oldukça önemlidir. Aslında sanatçı bu standartların çerçevesinde sanatın doğası gereği özgür bırakılmıştır.

Posta sanatı nesnelere yaratım sürecinde yoğunlaşarak oluşturulduktan sonra gönderime hazır hale gelmektedir. Posta sanatı serüveni sanatçının PTT gişelerine gelmesiyle başlamaktadır. Göndermek üzere PTT gişelerine müracaatta, kurumun sanat hareketini tanımaması onun estetik tasarısına zarar verebilmektedir.

Resim 2' deki "Yumurta" adlı posta sanatı eseri, zarfı incelendiğinde üzerine eklenen yazılar mühürler, ücret notları, yapışkanlı posta servisi notları, yapışkanlı takip barkodları açıkça görülmektedir. Buradaki asıl çalışma kart niteliğinde hazırlanmış ve zarfın içinde korunarak alıcının eline ulaştırılmıştır. Bu gibi durumlarla karşılaşmamak adına posta sanatçıları çift zarflama yaparak eserlerini koruyabilmektedirler. Ancak aslında posta sanatı posta servisinin izlerini taşımaktadır. Filateli hususunda hassas davranarak filatelik değere zarar vermeyen uygulamalar yapan PTT posta sanatını tanımamaktadır. Tanınması dâhilinde zarfın ön yüzüne bu notlar ve yapışkanlar alınarak sanat nesnesinin estetik tasarısı korunabilir.

Resim3. “PO-MO 1” temalı posta sanatı eseri

Kaynak: Öğr. Gör. Kevser AKTAŞ KURUÇAY (2019). TÜRKİYE

Resim 3’ de görülen PO-MO1 temalı posta sanatı eseri, zarfı incelendiğinde üzerine eklenen pul ve mühür açıkça görülmektedir. PTT de bir mektup postası gibi işlem gören sanat nesnesi önce tartılır mesafeye göre ücret hesaplaması yapılır ve ederi kadar ücrete karşılık gelen pul ya da pullar gişe memuru tarafından sanat nesnesinin üzerine yapıştırılır. Sanatçı kendine özel kişisel pul bastırmışsa hesaplandığı kadar ücrete karşılık gelen pulu kendi de yapıştırabilir. Ya da daha önceden satın aldığı pulları burada değerlendirebilir. Posta sanatı gönderilirken üzerine pul yapıştırılırsa, pul yeniden kullanılmasın diye şubenin mühürü ile iptal edilir.

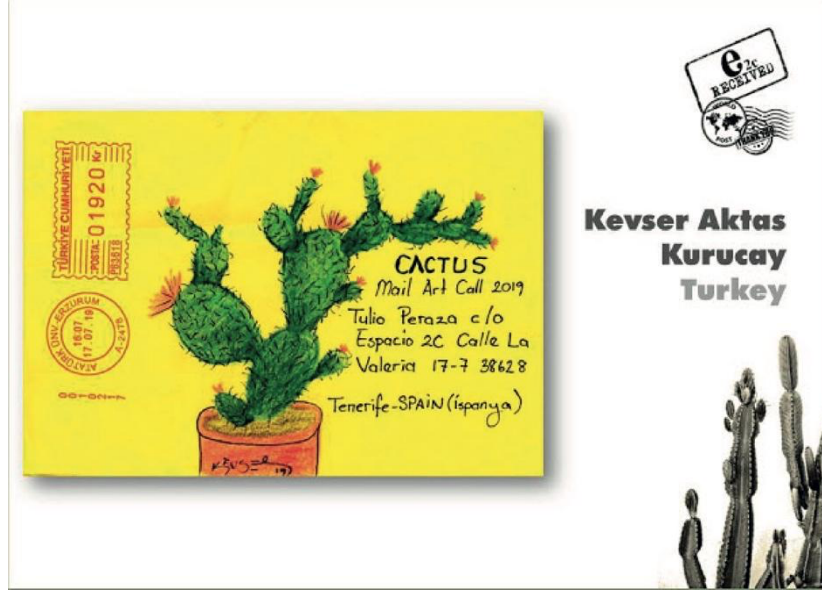
Sanatçının bu eserinde gişe memuru tarafından pul ile ücretlendirme talebi önce imtina edilmiştir. Ticari kaygısı bulunmayan ve sadece sanat nesnesi sıfatıyla gönderildiği bilgisi gişe memurunu ikna etmiştir. Ancak sorumluluğun göndericide olduğuna dair ihtirazi kayıtlarla yaklaşık 30 dk da gönderinin kabulünü stres içinde yapmıştır.

Resim4. “PO-MO ” temalı posta sanatı eserleri

Kaynak: Öğr. Gör. Kevser AKTAŞ KURUÇAY (2019-2021). TÜRKİYE

Resim 4’ de görülen Sanatçının seri halinde gönderim yaptığı sonraki yıl çalışmalarında pul ve pul iptali görünmemektedir. Sanatçı yıllar bazında aslında gönderilmesi gereken şekilden itina ederek sahte pullar ile tasarımlarını tamamlamış ve çift zarflama yaparak alıcılarına ulaştırmıştır.

Resim5. “Kaktüs ” temalı posta sanatı eseri

Kaynak: Öğr. Gör. Kevser AKTAŞ KURUÇAY (2019). İSPANYA

Resim 5’ de görülen kaktüs temalı posta sanatı eseri, zarfı incelendiğinde üzerinde sol yana basılmış ücretlendirme makinesi baskı açıkça görülmektedir. Sanatçı burada tasarımının yaratı aşamasında sol yana koyduğu boşluğa denk gelecek şekilde gişe memurunun ücretlendirmeyi yapmasını rica etmiştir. Gişe memuru sanatçının bu isteği üzerine kalıplaşmış sağ üst köşeye denk gelecek biçimde ücretlendirme işlemini gerçekleştirmemiş tasarımın estetik görüntüsüne destek olmuştur. PTT ve örgüt çalışanlarının minik desteği ile posta sanatının estetik yapısına destek olabileceği gibi onu daha boğucu bir tasarım haline de getirebilmektedir. Ancak bilinmelidir ki ücretlendirme makinesinden geçen tüm gönderilerin ücretleri alınmaktadır. Sanatçı istemediği bir şekilde ücretlendirme damgasına maruz kalsa ve gönderinin iptalini istese dahi eserini geri alabilmek için ücreti ödemek durumundadır.

Posta sanatı serüveni gişe kabulünün ardından klasik mektup postası gibi gönderiler kabaca ayırma, torbalanmaya, sevke, varış merkezince kabule, tekrar ayırma ve dağıtım tabii tutulmaktadır. Gönderim adresindeki cihetin (dağıtım yapılacak bölge) dağıtıcısı liyaslama (demet oluşturma) işlemini tamamladıktan sonra alıcıya teslim etmek üzere dağıtım çıkmaktadır. Bir gönderi alıcısına ulaşana kadar birçok örgüt çalışanına temas etmekte bu gönderiler kayıtlı ise üzerine zimmetlenerek işlemler ilerletilmektedir.

Tüm kayıtlı gönderiler, alıcının cihet listesine ve/veya teslim belgesi (varsa), ve alma haberi kartları üzerindeki imzası alınarak tarih atıldıktan sonra teslim edilir. Alıcının adı ve soyadı, imzanın altına dağıtıcı tarafından yazılır. Alıcı tarih belirlemez ise dağıtıcı tarafından yazılır. Kayıtlı gönderiler alıcıdan başka birine teslim edilirse, alıcının imzasına ilgili derece ve isim yazdırılır. Bunlar gerektiğinde dağıtıcı tarafından da yazılabilir.

Teslim sağlandıktan sonra el terminalleri aracılığı ile kayıttan teslim edildiğine dair düşünülür. Kayıtlı gönderilerin dağıtım esnasında adreste teslim edilecek kimse bulunamazsa, haber kâğıdı bırakılarak alıcı merkeze davet edilir. Bu şekilde haber kâğıdı bırakılan yurtiçi kabullü ihbarlı, kayıtlı mektup postası gönderileri, alıcılarının gelip alması için PTT işyerinde 10 gün, yurtdışı mektup postası gönderileri ise 7 gün alıcılarının gelip alması için PTT işyerinde bekletilir. Alıcı gönderiyi almaktan imtina ederse, durum gönderinin üzerine, varsa cihet listesine ve/veya teslim belgesinin ilgili yerine yazılarak imzalanır. Gönderi iade edilmek üzere PTT işyerine geri getirilir. Bu tür durumlarda gönderi, bekleme süresine tabi tutulmaz. Alıcısı ölmüş olan veya bekleme süresi içinde alıcısı ölen gönderiler

mirasçılarına teslim edilmez. Bu tür gönderilerde göndericinin isteği sorularak alınacak yanıtta göre işlem yapılır. Yanıt süresi otuz günü geçtiğinde iade edilir.

Gönderi alma haberli gönderi ise, kayıtlı gönderinin alıcısına teslim edilip edilmediğinden göndericisinin alma haber kartı vasıtasıyla haberdar edilmesidir. Alma haberli gönderiler alıcının adreste bulunmaması halinde iade edilmek üzere merkeze getirilir. Gönderici adresine sevk edilen alma haber kartları hem sevk hem de tesliminde kayıtlı gönderi işlemine tabi tutulur. Yurtdışından gelen alma haberli gönderilere ait alma haber kartları genel olarak gönderen ülkenin dilinde ve uluslararası alanda kabul gören ortak bir dilde hazırlanmaktadır. Teslim kuralları yurtiçi alma haber kartlarında olduğu gibidir, sadece yurtdışı gönderilere ait alma haber kartları gerekli işlem yapıldıktan sonra kayıtsız olarak sevk edilir. Yurtdışından gelen tüm gönderiler (kayıtlı-kayıtsız) herhangi bir nedenle alıcısına teslim edilemediği takdirde bu gönderilerin teslim edilmeme nedeni mutlaka CN15 Retour-İade formülünde işaretlenerek gönderi üzerine yapıştırılmalıdır. Bunun dışında gönderi üzerinde Türkçe açıklamalar ve işaretleri kesinlikle belirtilmemelidir. Yurtdışı gönderilerin durum bilgileri uluslararası sistemlere iletilmekte ve bu gönderilerin bir kısmının ilgili ülkeler arasındaki hesaplaşması da iletilen durum bilgilerine göre yapılmakta olduğundan, dağıtım personeline yurtdışı gönderilerle ilgili teslim bilgisinin ve teslim edilemediği bilgisinin edilememe sebebi ve yapılan işlem ile birlikte) mutlaka aynı gün sisteme girilmesi gerekir. Yurtdışı mektup postası gönderileri için gümrük vergisi, gümrüğe sunum ücreti, damga vergisi ve iade ücreti tahakkuk ettirilmiş olması durumunda 2016 stok numaralı alındı ile tahsil edildikten sonra sistem tarafından 2 nüsha olarak üretilen teslim belgesine ve cihet listesine imza alınmak sureti ile teslimi sağlanır.

Gönderi kayıtsız ise alıcının adresine bir defa götürülür. Adreste kimsenin bulunmaması durumunda, varsa posta kutusuna yoksa kapı veya pencere aralığından içeriye atılır. Ya da çocukların erişemeyeceği uygun bir yere bırakılır. (Doğalgaz sayacı üzeri gibi). Hiçbir suretle ihbar kaydı bırakılmaz. Gönderi teslim edildiyse sistemden düşümü yapılır.

Posta Sanatı projesi kapsamındaki etkinlik, posta sanatı nesnelere erişimden sonra sergilenerek sonlandırılacaksa posta serüveni alıcıya posta sanatı nesnesi ulaştırıldığında boyut değiştirmektedir. İnternet üzerinden duyuruların yapıldığı web sayfalarına sanat eserleri taşınarak yeni geleneksel sergi çerçevesinde sanatseverlere sunulmaktadır.

Posta servisi süresince yorulan sanat nesnelere daha hızlı ulaşımının sağlanması adına ülkemizde bazı standartlar hizmet almak isteyenler için açıkça belirtilmiştir.

Mektup postalarında nihai ağırlık yurtiçinde 5 kg, yurtdışında 2 kg' 1 geçmez. Uzunluğu, genişliği ve kalınlığı toplamı 90 cm'yi ve maksimum uzunluğu 60 cm'yi geçmemelidir. Demetlerde uzunluk ve çapın iki katı 104 cm'yi ve maksimum uzunluk 90 cm'yi geçemez. Boyutları 2 mm toleransla 14x9 cm'den küçük olamaz. Demet halinde maksimum uzunluğu 10 cm'den az olmamalı ve uzunluğu ile çapının iki katı toplamı en az 17 cm olmalıdır (URL-3).

Ayrıca tüm bunların dışında gönderimi yasak maddelere de değinilmelidir ki sanat nesnelere bu yasakları ihtiva etmeyecek biçimde oluşturulmalıdır.

Haberleşme Mahiyetindeki Yazılarda Yasaklar

11 Haziran 2011 tarihli, 27961 sayılı, PTT Kargo ve Kurye Gönderileri Hakkında Yönetmelik konulu resmî gazete verileri incelendiğinde posta sanatının ihtivasına girebilecek yasaklara ilişkin açıklamalar ve sınırlılıklar saptanmıştır. Yedinci bölüm, Madde 38'e göre;

Satış fişi, fatura, irsaliye, makbuz, makbuz, kullanım kılavuzu vb. belgeler hariç olmak üzere, ekspres gönderilerde ve uluslararası kolilerde açık olsa dahi haberleşme mahiyetindeki maddeler veya mektup yerleştirilmesi yasaktır. Ayrıca yurtdışı gönderi ve kolilerin paketlerinde haberleşme yazışması yapılamaz. Kabul esnasında kapsamında veya ambalajında haberleşme niteliğinde yazılar veya mektup

bulunduğu görülen kargo gönderileri ile yurt dışı koliler kabul edilmez. Bunların kabulden sonra görülmesi halinde açık ve kapalı mektuplardan ve haberleşmeye dair yazılar taşıyan diğer kağıtlardan ağırlıklarına göre iki kat mektup ücreti alınır. Bu yazıların tahta, kumaş, kitap ve benzeri maddelerin üzerlerinde, sargı veya ambalajlarında bulunması halinde ise bunlardan kayıtsız bir mektubun ilk ağırlık kademesine göre iki kat posta ücreti alınır (URL-4).

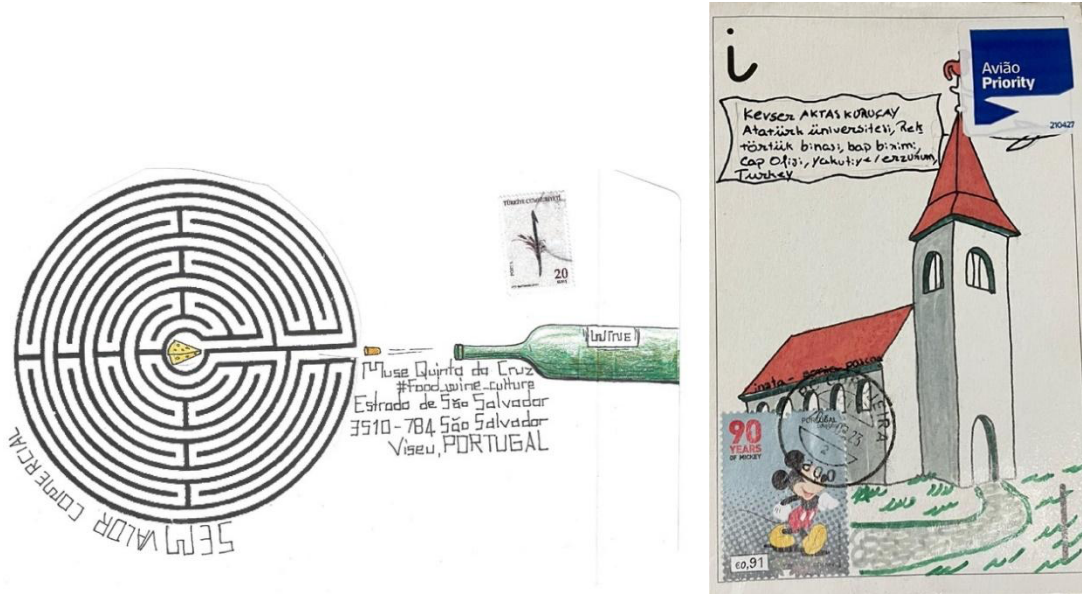
Alıcı

Posta sanatında servis aracılığı ile etkinlik organizatörlerine / küratörlere ulaştırılan üretimler “alındı” bilgisini teyit edencesine ivedilikle web sayfaları üzerinden sergilenmeye başlar, katılımcı listeleri hızla okurlara beyan edilir.

Alıcı ile Sanatçı arasında mektuptaki mesaj ile beraber posta sanatı aracılığı ile duyguları da göndermek mümkündür. Alıcı sanatçıdan posta sanatı teslim aldığı anda aynı zamanda bir sanat hediyesi de almaktadır. Hediye veya hediye değişimine dayalı devam eden bu döngü verdiği sıra dışı gizem ve heyecan sayesinde günümüze kadar ulaşmaktadır.

Dönüt (geri bildirim)

Posta servisleri aracılığı ile etkinlik organizatörlerine / küratörlere ulaştırılan üretimler “alındı” bilgisini teyit edencesine ivedilikle web sayfaları üzerinden sergilenmeye başlar, katılımcı listeleri hızla sanatçılara takdim edilir. Ya da alıcı dönüt olarak göndericiye bir posta sanatı yollayabilir.

Resim 6. (Solda) “Gıda, Şarap ve Kültür” temalı posta sanatı eseri **(Sağda)** Gıda, Şarap ve Kültür ” temalı posta sanatı serine cevap

Kaynak: (Solda) Öğr. Gör. Kevser AKTAŞ KURUÇAY (2019). İSPANYA **(Sağda)** Sónia Páscoa (2019). TÜRKİYE

Resim 6’ da solda görülen Gıda, şarap ve kültür temalı posta sanatı eserine dönüt olarak sol da görülen Sónia Páscoa tarafından posta sanatçısına yollanan posta sanatı eseri gönderilmiştir.

İlgili Araştırmalar

Çalışmalar incelenirken öncelikle Posta sanatı ve posta hizmetleri konuları üzerinden incelemeler yapılmıştır. Türkiye’de posta sanatı ifadesi geçen tek tez çalışması, Nur Koçak’ın Pop Sanat, Foto-Gerçekçilik, Feminist Sanat ve Posta Sanatı İçerisinde İncelenmesi adlı Özlem Muraz’ a ait yüksek Lisans Tezidir. (Muraz, 2009). Ülkemizde tek olması literatürün sınırlılığını gözler önüne sermektedir.

Türkçe ve İngilizce olarak literatüre katkıda bulunan posta sanatı ile doğrudan ilgili 15 makale çalışması yapılmıştır. Ve gözlemlenmiştir ki posta sanatının yayılma hızıyla literatürde artış paralel olarak ilerlemiştir. Bunun dışında ülkemizde posta sanatı ile ilgili olarak iki kitap mevcuttur bunlardan biri makalelerin derlenmesi üzerinedir.

Yöntem

Evrensel Posta hizmeti sağlayıcı ülkelerinden biri olan Türkiye'de posta servisi üzerinden gönderimi sağlanan posta sanatı hareketini sınırlandıran posta servisine özgü kurallar ülkelerle sınırlı olabildiğinden bu araştırma sadece Türkiye'deki literatürlerin tarama sonuçlarına göre şekillendirilmiştir.

SONUÇ

Çıkış ivmesini çoğu araştırmacı ve posta sanatçısına göre Fluxus hareketinden alan posta sanatı temelde aynı kaygılarla yola çıksa da günümüzde revize edilmiş halleri ile de hala talep görmektedir. İletişim ve teknolojinin kan dolaşımının pek bilinmeyen sanat damarlarından birini oluşturmaktadır. Yeniden ivme kazanan ve popülerleşmeye başlayan bu hareketin ülkemiz durağı rezerv niteliğindedir. İlgili alan yazınlar incelendiğinde alanın literatürde yetersiz olduğu saptanmıştır.

Hızla önem kazanan posta sanatına ilişkin sınırlı literatür verileri ışığında araştırmanın sonucuna ve bulgularına varılmıştır. Alan yazın incelemesinde Posta sanatıyla ilişkilendirilmiş yurt içinde yalnızca bir tez çalışması mevcuttur. Makale sayısı teze oranla daha iyi durumdadır ancak yine de az olarak nitelendirilebilir. Araştırmalarda literatür sınırlılığı ile bazı posta sanatı belirsizliklerin giderilemediği saptanmıştır. Bu belirsizlikler sonraki posta sanatı çalışmalarına basamak olacak niteliktedir.

1.Posta sanatının çıkış noktası belirsizdir. Bu çalışmada da olduğu gibi çoğu kaynakta posta sanatı Fluxus ile ilişkilendirilmiştir. Ancak Farklı görüşleri ve daha önceki dönem çalışmalarına dikkat çekenler de mevcuttur.

2.Fluxus akım mıdır, hareket midir? Literatürde okurlara bu karmaşa sıkça sunulmuştur.

3.Posta sanatının tanımlarında eksiklikler mevcut ve herkesçe kabul edilen kapsamlı bir tanım mevcut değildir.

4.Posta sanatının özgürlükçü yapısı çerçevesinde, sanatın sınırları iyi çizilmelidir.

5.Mektup postası gönderilerinin otoritelerce belirlenen evrensel boyutları ile posta sanatın belirlenmeyen, özgür bırakılan boyutları sadece posta servisi aracılığı ile fiziksel gönderimi sağlanabilen bu sanatta ikircikli bir yapıyı sanatseverlerle buluşturmuştur.

6. Herkesin katılımına açık olan bu sanat hareketi için estetik gerekli midir?

7.Ray Jhonsons'ın açtığı The New York Correspondence School çevirisi net değildir. New York Mektuplaşma Okulu, New York Yazışma Okulu, New York Haberleşme Okulu ve New York İletişim Okulu ve New York Yeni Sosyal Araştırmalar Okulu kavramları karmaşaya sebebiyet vermektedir.

KAYNAKÇA

Antmen, A. (2013). *Sanatçılardan Yazılar ve Açıklamalarıyla 20. Yüzyıl Batı Sanatında Akımlar*. Sel Yayıncılık, İstanbul.

Arda, Z. (2020). *1. ulusal resimli mektup sanatı*, Gaziantep: Gaziantep Üniversitesi, Sergi Katalogu, 10-17 Şubat 2020, s. 1, <http://letterart.gantep.edu.tr/page.php?url=sergi-e-katalogu-23> . Erişim Tarihi: 30/05/2022.

Atalay, M.C., Gürses B. (2016). Yükseköğretim sanat eğitiminde posta sanatı uygulamaları, *Cumhuriyetin ışığında yükseköğretimde sanat eğitimi uluslararası sempozyumu*, Ankara: Gazi Üniversitesi, 23-25 Kasım 2016, s.623-637, https://www.academia.edu/35690652/Y%C3%9CKSEK%C3%96%C4%9ERET%C4%B0M_SANAT_E%C4%9E%C4%B0T%C4%B0M%C4%B0NDE_POSTA_SANATI_UYGULAMALARI . Erişim Tarihi: 20/04/2022.

Batu, M. & Yanık, A. (2021). Bir İletişim Türü Olarak Yazılı İletişim: Üniversite Öğrencilerinin Mektuplarına Yönelik Nitel Bir İnceleme . *Selçuk İletişim*, 14 (2) , 723-753 . DOI: 10.18094/josc.865684.

Çelik Uğuz, S. (2011). *Turizm ve posta sanatı, I. uluslararası 4. ulusal eğridir turizm sempozyumu ve göller bölgesi çalıştayı*, Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi, 1-4 Aralık 2011, s.443-447, https://www.academia.edu/35690652/YÜKSEKÖĞRETİM_SANAT_EĞİTİMİNDE_POSTA_SANATI_UYGULAMALARI. Erişim Tarihi: 20/04/2022.

Dunkin-Hubby, L. (2016). A brief history of mail art's engagement with craft (c. 1950–2014). *The Journal of Modern Craft* ,9(1), 35-54. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/17496772.2016.1183948> . Erişim Tarihi:20.04.2022

Friedman, K. (1995). The early days of mail art: An historical overview. *Eternal Network. A Mail Art Anthology*, p. 3-16. https://www.fondazionebonotto.org/admin/download/file/6f3a1c6_friedman.1995.theearlydaysofmaila1.pdf . Erişim Tarihi:20.04.2022.

Genç, S. (2019). Temel tasarım dersinde posta sanatı uygulamaları. Mustafa Hilmi Bulut (Ed.), *Eğitim bilimleri alanında araştırma ve değerlendirmeler* (s.150-161). Ankara: Gece Akademi. https://www.academia.edu/40649272/Temel_Tasar%C4%B1m_Dersinde_Posta_Sanat%C4%B1_Uygulamalar%C4%B1_Mail_Art_Works_in_Basic_Design_Course_ . Erişim Tarihi: 20/04/2022.

Güneş, Ş. (2014). *Posta Sanatı*. Artes Yayınları, İstanbul.

Kuruçay, B. (2019). Plastik sanatlarda pulun evsizlik olgusu (Yüksek Lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No.564471)

Muraz, Ö. (2009). Nur Koçak'ın pop sanat, foto-gerçekçilik, feminist sanat ve posta sanatı içerisinde incelenmesi (Yüksek Lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No.241447)

Ören, Ş. (2015). Sanatın Doğuşunda İletişimle Aralarındaki Varoluşsal Birliktelik ve Sanat Eyleminde Psikolojik İletişimin Önemi. *Atatürk İletişim Dergisi*, (8), 207-226. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/atauniiletisim/issue/33518/373948>

Phillpot, C. (1995). The Mailed Art of Ray Johnson. In: *Eternal Network. A Mail Art Anthology* Chuck Welch. (pp. 25–34). University of Calgary Press. https://www.academia.edu/27869614/Welch_1995_Eternal_Network_A_Mail_Art_Anthology_Part_I_pdf . Erişim Tarihi:20.04.2022.

Tuna, Y. (2012). *İletişim Kavramı ve İletişim Süreci* (Ed: İzlem Vural). İletişim. Ankara: Pegem Yayınları.

Uçar, T.F. (2014). *Görsel İletişim ve Grafik Tasarım*. İnkılâp Kitabevi Yayıncılık, İstanbul.

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

URL-1 Posta Hizmetleri Kanunu (2013), <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6475.pdf> . Erişim Tarihi:20.04.2022.

URL-2 Posta Kanunu (1950), <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.5584.pdf> . Erişim Tarihi:20.04.2022.

URL-3 PTT (2022), <https://www.ptt.gov.tr/Sayfalar/Posta/YurtIciPostaHizmetleri.aspx> . Erişim Tarihi:20.04.2022

URL-4 PTT Kargo ve Kurye Gönderileri Hakkında Yönetmelik (2011),
[https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/06/20110611-7.htm#:~:text=MADDE%201%20%E2%80%93%20\(1\)%20Bu,ili%C5%9Fkin%20usul%20ve%20esalar%C4%B1%20d%C3%BCzenlemektir.](https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/06/20110611-7.htm#:~:text=MADDE%201%20%E2%80%93%20(1)%20Bu,ili%C5%9Fkin%20usul%20ve%20esaslar%C4%B1%20d%C3%BCzenlemektir.) Erişim Tarihi:20.04.2022

URL-5 UPU (2022), <https://www.upu.int/en/Universal-Postal-Union> . Erişim Tarihi:20.04.2022